

Etikkrådets arbeid under miljø- og klimakriteriene

I retningslinjenes § 3 heter det at: «Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for:

- c) alvorlig miljøskade
- d) handlinger eller unnlater som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser».

Alvorlig miljøskade

Under miljøkriteriet har Etikkrådet i 2020 videreført arbeidet med selskaper med virksomhet som skader verdensarvområder, medvirker til avskoging, eller fører til alvorlig forurensning fra skipsopphugging eller gruvedrift. Etikkrådet har i løpet av året særlig arbeidet med problemstillinger knyttet til tap av verdifullt biologisk mangfold.

I mange av tilrådingene om utelukkelse som Etikkrådet har avgitt under miljøkriteriet, har grunnlaget for vurderingen vært knyttet til tap av globalt truede arter og tap av viktige økosystemer. I løpet av året har Etikkrådet videreført dette temaet. Flere selskaper som fondet er investert i, har produksjon der preparater laget av dyremateriale inngår. Rådet ser særlig på selskapenes bruk av arter som er truet av global utryddelse, og som det er forbudt å drive internasjonal handel med. Rådet vil vurdere om selskapenes bruk av slike arter kan gi grunnlag for å utelukke selskaper fra fondet.

Rådet har i flere år vurdert selskaper med virksomhet som kan skade områder UNESCO har klassifisert som verdens naturarv. Etikkrådet vil utvide sitt arbeid til å omfatte andre viktige verneområder der det er en risiko for at selskapers virksomhet fører til tap av viktige naturverdier. Det er satt ut et oppdrag for å kartlegge i hvilken grad selskaper i fondet har virksomhet som kan forårsake slik skade. Avhengig av hva studien kommer fram til, vil arbeidet til neste år bestå i å velge ut selskaper for videre utredning og definere hva som eventuelt kan være grunnlag for å utelukke selskaper fra fondet.

Rådets arbeid med avskoging i 2020 har først og fremst bestått i oppfølging av et selskap som står til observasjon. Dialogen med selskapet har dreid seg om selskapets tiltak for å ivareta biologisk mangfold og viktige økologiske verdier i dets oljepalmeplantasjer. Rådet har også tatt opp situasjonen til urfolk som lever under svært vanskelige kår i selskapets konsepsjonsområde.

Det hugges opp et betydelig antall skip på strender i Asia hvert år under svært farlige arbeidsforhold og med alvorlig forurensning som resultat. Etikkrådet har siden 2017 gjennomgått selskaper som avhender utrangerte skip til opphugging i Bangladesh og Pakistan, såkalt *beaching*. I *beaching*-tilrådingene har rådet vurdert selskapene opp mot både miljø- og menneskerettighetskriteriet. Etikkrådet begynte i 2019 å undersøke forholdene ved skipsopphugging i India, der det også er en omfattende skipsopphuggingsindustri. Arbeidet med undersøkelsene har i 2020 vært vanskeliggjort på grunn av koronasituasjonen, men vil videreføres i 2021.

Etikkrådet begynte i 2019 undersøkelser av fabrikkens utslipp av antibiotika i vassdrag i området rundt Hyderabad, India. Forholdene er alvorlige, men har vist seg vanskelige å kartlegge fordi det er mange selskaper som har antibiotikaproduksjon der. Det har ikke vært mulig for Etikkrådet å identifisere enkelt-selskapers bidrag til problemet, og rådet har derfor avsluttet utredningen av disse sakene.

I 2020 har Etikkrådet også påbegynt en systematisk gjennomgang av miljøskade knyttet til gruveselskaper i fondets portefølje.

Klimakriteriet

Etter en langvarig avklaringsprosess mellom Etikkrådet, Norges Bank og Finansdepartementet ble fire selskaper utelukket i mai 2020 på grunn av uakseptable utslipp av klimagasser. Selskapene produserer olje basert på oljesand, som også utgjør mesteparten av selskapenes oljereserver. Oljeutvinning fra oljesand er svært energikrevende og fører derfor til vesentlig høyere utslipp av klimagasser per produsert enhet enn oljeproduksjon basert på andre ressurser. Absolutte utslipp og utslippsintensitet har vært de viktigste elementene i Etikkrådets tilrådninger på klimaområdet sammen med framoverskuende vurderinger. Etter avklaringen fra Finansdepartementet tar rådet nå med myndigheters klimarammeverk i sin vurdering.

Etikkrådet konsentrerer sitt arbeid om svært store enkeltutslipp eller bransjer og prosesser som i sin natur har store utslipp. Dette gjelder for eksempel produksjon av sement og stål, som Etikkrådet etter planen vil arbeide med i 2021.

Mens Etikkrådets rolle er å gi råd om å observere eller utelukke selskaper fra fondet, gjennomfører Norges Bank en rekke aktiviteter for å håndtere risikoen som utslipp av klimagasser representerer. Av bankens totale risikobaserte nedslag på 314 selskaper ved utgangen av 2020 var 170 av dem begrunnet med klimarisiko, og klimaendringer var et tema på over 500 av de nær 2 900 selskapsmøtene banken hadde i løpet av året. Sement er også én av bransjene banken arbeider med.⁴

Med de føringene som er lagt for klimakriteriet, er det naturlig at Norges Banks og Etikkrådets arbeid overlapper. Begge institusjoner vil prioritere sektorer som har store utslipp, og hovedfokus vil ligge på selskaper som gjør det dårligere enn bransjegenomsnittet. På dette området er det derfor et særlig stort behov for en tett koordinering for å komme fram til en hensiktsmessig arbeidsdeling.

⁴ https://www.nbim.no/contentassets/fe0e2802b3f423ba2e514cfde1277d7/responsible-investments-2020_government-pension-fund-global_webversion.pdf s 41 og 91